БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН
СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

ХҮН АМЫН АМЬДАРЧ БУЙ ОРЧИН, НИЙГМИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ 2019

2020 он

Агуулга

I.	Газар зүйн байрлал	4
II.	Уур амьсгал	4
III.	Ургамал амьтан	4
IV.	Засаг захиргаа / Хүн ам/	5-8
V.	Орон сууцны нөхцөл, Эдийн засаг	9
VI.	Хөдөлмөр эрхлэлт	10-15
VII.	Ус цаг уур	16-17
VIII.	Суралцах нөхцөл	18-19
IX.	Эрүүл амьдрах орчин	20
X.	Аюулгүй байдал	21-22
XI.	Ашигласан ном,материал	23

Танилцуулгыг хянасан:
Статистикийн хэлтсийн дарга Н.Ерлан

Танилцуулгыг нэгтгэн боловсруулсан:
Статистикийн хэлтсийн мэргэжилтэн К.Зоя

Санал хүсэлт байвал доорх
хаягаар холбоо барина уу.

Баян-Өлгий аймгийн Статистикийн хэлтэс
Засаг даргын тамгын газрын байр

E-mail: bayan-ulgii@.nso.mn,
zoya@nso.mn
Утас: 70422432, 70422322

Интернет хаяг: //www.nso.mn/Ьауап-ulgii.nso.mn/

Баян-Өлгий аймгийн Статистикийн хэлтэс
Өлгий хот, 2020 оны 06-р сар

АЙМГИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

Баян-Өлгий аймаг нь 1940 оны 8 дугаар сард БНМАУ-ын Бага Хурлын шийдвэрээр байгуулагдсан. Монгол Улсын хамгийн баруун хязгаар Монгол Алтайн нурууны далайн түвшнээс дээш 1301-4374 метрт оршино, нутаг дэвсгэрийн 95,3% нь 1600 метрээс дээш өндөрт байна. Аймгийн хамгийн өндөр цэг нь Монгол улсын хамгийн өндөр цэг болох Таван Богд уулын Хүйтэн оргил (4374 м) ба хамгийн нам цэг нь Баяннуур сумын төв (1301 м) юм. 45,8 мянган хавтгай дөрвөлжин км газар нутагтай. ОХУ-ын Алтайн БН Улс (225 км), БНХАУын ШУӨЗО (450 км), Монгол Улсын Ховд (450 км), Увс (165 км) аймгуудтай хиллэдэг. 103.9 мянган хүн амтай, үүний 91.0 хувийг казах, 0.9 хувийг халх үндэстэн, 5.6 хувийг урианхай, 0.9 хувийг дөрвөд, 0.8 хувийг тува, 0.8 хувийг бусад ястангууд эзэлдэг. Засаг захиргааны 14 нэгжтэй (13 сум, 1 тосгон), нийслэл Улаанбаатараас 1760 км зайд оршдог, аймгийн төв Өлгий хотод 37.3 мянган хүн оршин суудаг. 2.2 сая малтай. Байгалийн унаган төрхөө хадгалсан нутаг дэвсгэр нь мөнх цааст сүрлэг өндөр уулс, уудам хөндий хотос, тунгалаг уст гол мөрөн, нуур цөөрөм, рашаан булаг, жимс жимсгэнэ, дэлхийд ховордсон эмийн ургамал, ан амьтан, жигүүртэн шувууд, алт, мөнгө, гянтболд, төмрийн хүдэр, зэс, хар тугалга зэрэг эрдэс баялгийн арвин их нөөцтэй, уул уурхайн үйлдвэрлэл, эрчимжсэн МАА, улс дамнасан худалдаа үйлчилгээ, аялал жуулчлал, худалдаа, эдийн засгийн чөлөөт бүс хөгжүүлэх боломжтой аймаг юм.

МОНГОЛ УЛСЫН АЙМАГ, ХОТ ХООРОНДЫН ЗАМЫН УРТ, км

Аймгийн нэр	аймгийн төвийн нэр	Улаанбаатар	Цэцэрлэг	Өлгий	Баянхонгор	Булган	Алтай	Сайншанд	Чойбал сан	Мандалговь	Улиастай	Арвайхээр	Даланзадгад	Баруун-Урт	Сүхбаатар	Ховд	Мөрөн	Өндөр хаан	Зуунмод	Улаангом	Дархан	Эрдэнэт
	Улаанбаатар																					
Архангай	Цэцэрлэг	477																				
Баян-Өлгий	Өлгий	1709	1085																			
Баянхонгор	Баянхонгор	639	191	1070																		
Булган	Булган	336	282	1367	473																	
Говь-Алтай	Алтай	1037	589	672	398	871																
Дорноговь	Сайншанд	450	927	2159	853	776	1286															
Дорнод	Чойбалсан	661	1138	2370	1300	997	1698	520														
Дундговь	Мандалговь	275	752	1579	509	611	907	344	736													
Завхан	Улиастай	1023	546	725	470	828	195	1423	1684	979												
Өвөрхангай	Арвайхээр	431	255	1278	208	364	606	645	1092	301	678											
Өмнөговь	Даланзадгад	575	634	1657	500	743	898	499	1031	300	970	379										
Сүхбаатар	Баруун-Урт	565	1042	2274	1204	901	1602	334	193	664	1588	996	839									
Сэлэнгэ	Сүхбаатар	321	617	172	808	335	1358	771	982	596	1163	752	896	886								
Ховд	Ховд	1487	1039	222	848	1321	450	1937	2148	1357	503	1056	1348	2052	1808							
Хөвсгөл	Мөрөн	779	379	928	570	348	585	1229	1440	1054	390	634	1354	1344	683	893						
Хэнтий	Өндөрхаан	338	815	2047	977	674	1375	302	323	417	1361	769	717	227	659	1825	1117					
Төв	Зуунмод	43	520	1752	682	379	1080	430	704	232	1066	474	717	566	407	1530	822	313				
Увс	Улаангом	1417	940	291	1131	1026	693	1867	2078	1692	529	1195	1992	1982	1361	243	678	1755	1460			
Дархан-Уул	Дархан	223	519	1604	862	240	1260	6732	884	498	1065	654	798	788	98	1710	588	561	266	1266		
Орхон	Эрдэнэт	373	338	1423	529	59	927	823	1034	648	884	635	948	938	279	1380	407	711	416	1085	180	
Говь сүмбэр	Чойр	223	700	1766	696	559	1094	226	439	187	1246	664	480	477	544	1710	1002	235	204	1640	446	596

Аймгийн нутаг дэвсгэр кайнозейн эриний дөрөвдөгч галвын үеийн гол, мөрөн, нуур, усны ажиллагаагаар тогтсон элс, шавар, хайрга голлосон тунамалтай, уулын хүрэн ба цайвар хүрэн хөрс зонхилсон гол, мөрний саваар нугат намгийн заримдаг давсархаг хөрс, өндөр уулын бүсэд хад асга бүхий

уулын тундрын ба уулын нугын хөрстэй, элэгдэл, өгөршлийн ажиллагаагаар тогтсон хонхор, гүдгэр, уул нуруудаас тогтдог. Геологи-тектоникийн мужлалын хувьд Монгол Алтайн атираат мужийн баруун ба баруун хойт хэсэгт оршдог юм. Даян, Хотон, Хоргын цэнгэг устай том, жижиг 80-аад нуур, 100 гаруй гол, горхи, 200 гаруй булаг, шандтай. Толбо, Ачит нуур нь загасны агнуурын нөөцтэй. Ховд, Цагаан, Согоог, Ёлт, Сагсай, Булган, Ганц мод, Бөхмөрөн зэрэг томоохон голтой, Ховд гол 506 км үргэлжилдэг.

Уур амьсгал

Аймгийн нутаг дэвсгэр нь байрлалаар дэлхийн бөмбөрцгийн хойт хагасын дундад өргөрөгт багтдаг учир эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Далайн түвшнээс их өндөрт оршдогоос сэрүүн уур амьсгалтай, хүрээлэн оршдог өндөр уулс гаднаас агаарын урсгалаар ирсэн чийгийг биедээ татдаг учир Алтайн нурууны өндөрлөг хэсэгт хур тундасны жилийн дундаж хэмжээ 400-500 мм-д хүрдэг байна. Өөрөөр хэлбэл говь, цөлийн нөлөөнд ихээхэн автагдсан, өндөр уулын өвөрмөц уур амьсгал, эмзэг экосистемтэй. Салхины жилийн дундаж хурд 4-9 м/секунд хүрдэг.

Ургамал, амьтан

Агь, таана, хөмүүл, шаваг, шарилж, ерхөг, хиаг, хазаар өвс, харгана, хялгана, бударгана зэрэг хээр, цөлөрхөг хээрийн өвс ургамал зонхилж, чийг илүүтэй уулын сүүдэр хажууд үхрийн нүд, хад, гүзээлзгэнэ, тошлой зэрэг зэрлэг жимсгэнэ ургадаг. Ой нь уулсын зөвхөн сүүдэр хажууг бүрхэн, өвөр хажуугаар хээрийн ургамал тархсан, уулархаг нутгаар вансэмбэрүү, бадамлянхуа, алтан гагнуур, чихэр өвс, бамбай, башиг, чийгийн давирхай, таван салаа, нохойн хошуу зэрэг эмийн ургамал ургадаг боловч үйлдвэрлэлийн аргаар өргөн ашиглаагүй байна. 300 гаруй сээр нуруутан байгаагийн дотор 11 зүйлийн хэвлийгээр явагч, 8 зүйл загас бүртгэгдсэн байна. Дэлхийд ховордсон аргаль, янгир, ирвэс, шилүүс зэрэг амьтдаас гадна чоно, үнэг, суусар, тарвага, туулай, үен зэрэг ан амьтад, харцага, ёл, бүргэд, сар, тоншуул, хун, хотон, хойлог, алтан гургалдай, галуу, нугас зэрэг жигүүртэн шувуудтай.

Засаг захиргаа

Аймгийн төв нь Өлгий хот, засаг захиргааны нэгжийн хувьд 13 сум, 1 тосгон, 96 багт хуваагддаг. Аймгийн төвөөс хамгийн ойрхон сум Бугат 5 км, хамгийн алслагдсан нь Булган 300 км зайтай. Хамгийн их өрх, хүн амтай нь Өлгий сум бөгөөд хамгийн их мал тоолуулсан сум Цэнгэл 304301 тоо толгой мал тоолуулсан бол хамгийн бага өрхтэй нь Алтанцөгц сум 747, хамгийн бага хүн амтай нь Буянт сум 2801 иргэнтэйгээр 2019 оны жилийн эцэст тоологдсон байна.

ХҮН АМЫН ТОО */сумаар ,насны бүлгээр/*

Сумын нэр	2018 он	2019 он Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Өсөлт, бууралт+,-	Хувь
Алтай	4241	4242	2168	2074	1	100.0
Алтанцөгц	2849	2882	1447	1435	33	101.2
Баяннуур	4930	4839	2487	2352	-91	98.2
Бугат	3870	3844	1977	1867	26	99.3
Булган	5192	5041	2531	2510	-151	97.1
Буянт	2818	2801	1393	1408	17	99.4
Дэлүүн	7437	7353	3644	3709	84	98.9
Ногооннуур	8044	7941	3982	3959	-103	98.7
Сагсай	5211	5229	2606	2623	18	100.3
Толбо	4173	4186	2088	2098	13	100.3
Улаанхус	8602	8633	4349	4284	31	100.4
Цэнгэл	9468	9591	4842	4749	123	101.3
Өлгий	36930	37326	18341	18985	396	101.1
Дүн	103765	103908	51855	52053	143	100.1

СУУРИН ХҮН АМ , СУМААР

Сумын нэр	2015	2016	2017	2018	2019	2019% 2018
Алтай	4143	4212	4257	4241	4242	100.0
Алтанцөгц	2787	2792	2814	2849	2882	101.2
Баяннуур	4825	4913	4978	4930	4839	98.2
Бугат	3626	3781	3790	3870	3844	99.3
Булган	5095	5144	5183	5192	5041	97.1
Буянт	2698	2767	2846	2818	2801	99.4
Дэлүүн	7118	7140	7331	7437	7353	98.9
Ногооннуур	6278	7842	7976	8044	7941	98.7
Сагсай	5046	5137	5259	5211	5229	100.3
Толбо	4037	4105	4169	4173	4186	100.3
Улаанхус	8299	8357	8548	8602	8633	100.4
Цэнгэл	8943	9149	9322	9468	9591	101.3
Өлгий	33420	34007	35118	36930	37326	101.1
Дүн	96315	99346	101591	103765	103908	100.1

Сумын нэр	Нийт хүн ам	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Дунд эзлэх хувь		Хүйсийн харьцаа
				Эрэгтэй	Эмэгтэй	
Алтай	4242	2168	2074	51.1	48.9	104.5
Алтанцөгц	2882	1447	1435	50.2	49.8	100.8
Баяннуур	4839	2487	2352	51.4	48.6	105.7
Бугат	3844	1977	1867	51.4	48.6	105.9
Булган	5041	2531	2510	50.2	49.8	100.8
Буянт	2801	1393	1408	49.7	50.3	98.9
Дэлүүн	7353	3644	3709	49.6	50.4	98.2
Ногооннуур	7941	3982	3959	50.1	49.9	100.6
Сагсай	5229	2606	2623	49.8	50.2	99.4
Толбо	4186	2088	2098	49.9	50.1	99.5
Улаанхус	8633	4349	4284	50.4	49.6	101.5
Цэнгэл	9591	4842	4749	50.5	49.5	102.0
Өлгий	37326	18341	18985	49.1	50.9	96.6
Дүн	103908	51855	52053	49.9	50.1	99.6

2019 оны байдлаар аймгийн нийт хүн амын тоо 103.9 мянга болж, урьд оныхоос 143 буюу 0.1 хувиар нэмэгдсэн байна. 1000 хүнд ногдох төрөлт 30.2, нас баралт 5.6, ердийн цэвэр өсөлт 24.7 болж, өмнөх оны мөн 1000 хүнд ногдох нас баралт 0.8 пунктээр өсч, төрөлт 1.1 пунктээр нэмэгдэж өссөн нь хүн амын ердийн цэвэр өсөлт 0.3 пунктээр өсөхөд нөлөөлсөн байна. Хүн амын 35.2 хувийг 15 хүртэлх насны хүүхдүүд, 61.4 хувийг хөдөлмөрийн насны, 3.2 хувийг өндөр настан эзэлж байна. Аймгийн хүн амын 61.4 хувь нь хөдөлмөрийн насны хүмүүс байгаа нь хөдөлмөрийн хангалттай нөөц байгааг харуулж байна.

СУУРИН ХҮН АМЫН ТОО, НАСНЫ БҮЛГЭЭР

Сумын нэр	Бүгд	Насны бүлгээр						
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34
Бүгд	103908	14145	12201	10381	9785	8670	9156	7978
Өлгий	37326	5055	4201	3351	3141	2799	3608	3266
Алтай	4242	523	520	413	421	374	355	317
Алтанцөгц	2882	370	296	286	298	263	250	188
Баяннуур	4839	612	585	540	542	404	397	311
Бугат	3844	531	458	390	386	313	338	309
Булган	5041	660	570	510	502	432	439	353
Буянт	2801	368	304	255	269	256	240	184
Дэлүүн	7353	1006	865	750	773	669	616	469
Ногооннуур	7941	1133	1038	851	650	683	663	643
Сагсай	5229	771	667	553	511	470	409	366
Толбо	4186	558	466	468	410	356	365	275
Улаанхус	8633	1180	1068	974	872	804	680	580
Цэнгэл	9591	1378	1163	1040	1010	847	796	717

Сумын нэр	Насны бүлгээр							
	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
Бүгд	6637	5912	5298	4295	3525	2427	1383	2115
Өлгий	2431	2115	2046	1690	1424	980	506	713
Алтай	289	260	213	169	137	114	44	93
Алтанцөгц	179	169	174	124	102	70	48	65
Баяннуур	287	254	275	186	173	101	63	109
Бугат	228	219	194	150	101	84	48	95
Булган	323	279	250	241	181	119	67	115
Буянт	177	173	171	112	110	87	39	56
Дэлүүн	452	438	353	292	256	162	95	157
Ногооннуур	540	473	353	256	236	175	103	144
Сагсай	316	299	224	189	156	100	81	117
Толбо	248	229	228	200	134	75	55	119
Улаанхус	585	456	414	324	245	167	112	172
Цэнгэл	582	548	403	362	270	193	122	160

Насны бүлэг	Нийт	Хүйс	
		Эрэгтэй	Эмэгтэй
0-4	14145	7286	6859
5-9	12201	6162	6039
10-14	10381	5188	5193
15-19	9785	4950	4835
20-24	8670	4367	4303
25-29	9156	4593	4563
30-34	7978	4070	3908
35-39	6637	3316	3321
40-44	5912	2982	2930
45-49	5298	2543	2755
50-54	4295	2103	2192
55-59	3525	1634	1891
60-64	2427	1138	1289
65-69	1383	608	775
70+	2115	915	1200
Бүгд	103,908	51,855	52053

Сумын нэр	Бүгд-Хүн ам	Хөдөлмөрийн нас	Хүүхэд	Өндөр настан
Алтай	4242	2649	1456	137
Алтанцөгц	2882	1817	952	113
Баяннуур	4839	2930	1737	172
Бугат	3844	2322	1379	143
Булган	5041	3119	1740	182
Буянт	2801	1779	927	95
Дэлүүн	7353	4480	2621	252
Ногооннуур	7941	4672	3022	247
Сагсай	5229	3040	1991	198
Толбо	4186	2520	1492	174
Улаанхус	8633	5127	3222	284
Цэнгэл	9591	5728	3581	282
Өлгий	37326	23500	12607	1219
Дүн	103908	63683	36727	3498

Хүн амын тоо насны бүлгээр

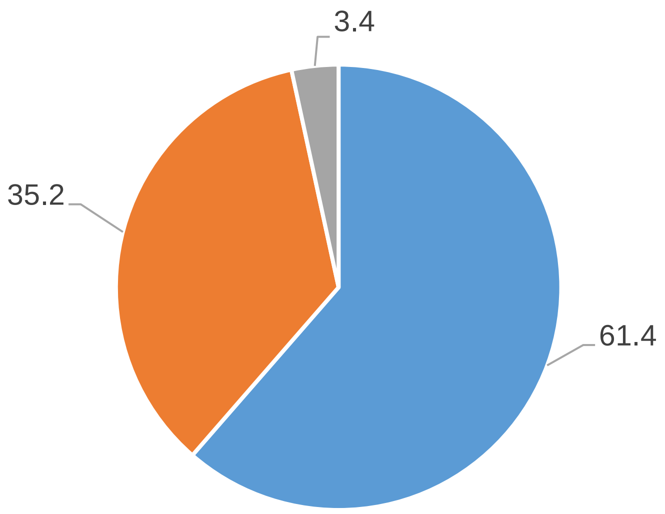

Хөдөлмөрийн насны хүн ам нийт хүн амын 61.3 хувийг эзэлж, 35.2 хувийг хүүхдүүд, 3.4 хувийг өндөр настан эзэлж байна.

ӨРХИЙН ТОО

Сумын нэр	2016	2017	2018	2019	2019/2018 %
Өлгий	7861	8000	8 424	8486	100.7
Алтай	1112	1108	1 101	1087	98.7
Алтанцөгц	755	747	755	748	99.1
Баяннуур	1155	1155	1 148	1146	99.8
Бугат	984	989	1 015	984	96.9
Булган	1240	1188	1 269	1300	102.4
Буянт	766	791	769	726	94.4
Дэлүүн	1637	1634	1 662	1658	99.8
Ногооннуур	1949	1989	2 001	1984	99.2
Сагсай	1269	1281	1 279	1277	99.8
Толбо	965	967	1 004	1013	100.9
Улаанхус	1826	1796	1 835	1862	101.5
Цэнгэл	1978	1981	2 044	2056	100.6
Дүн	23 497	23 626	24 306	24 327	100.1

ӨРХИЙН ТОО, БАЙРШЛААР

Сумын нэр	Өрх - Бүгд	Аймгийн төвд	Тосгонд	Сумын төвд	Хөдөөд
Өлгий	8486	8486	0	0	0
Алтай	1087	0	0	285	802
Алтанцөгц	748	0	0	220	528
Баяннуур	1146	0	0	478	668
Бугат	984	0	0	174	810
Булган	1300	0	0	284	1016
Буянт	726	0	0	200	526
Дэлүүн	1658	0	0	271	1387
Ногооннуур	1984	0	420	418	1146
Сагсай	1277	0	0	380	897
Толбо	1013	0	0	306	707
Улаанхус	1862	0	0	371	1491
Цэнгэл	2056	0	0	553	1503
Дүн	24 327	8486	420	3940	11481

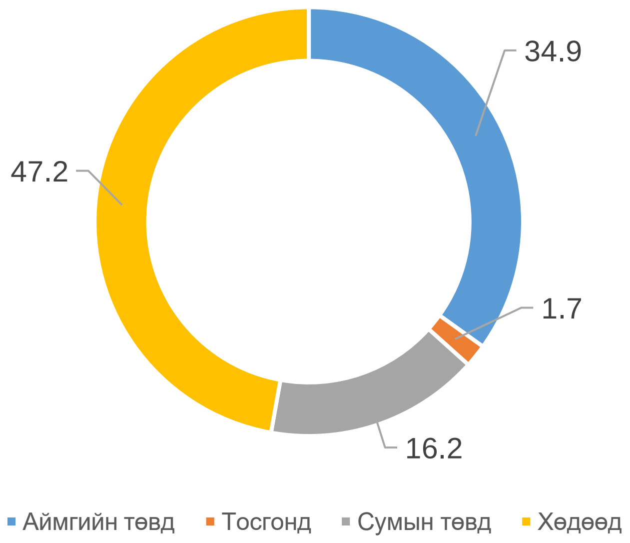

2019 оны байдлаар аймгийн нийт өрхийн тоо 24327 болж урьд оныхоос 21 өрх буюу 0.01 хувиар нэмэгдсэн байна. Өмнөх онтой харьцуулахад Алтай, Алтанцөгц, Баяннуур, Бугат, Буянт, Дэлүүн, Ногооннуур, Сагсай сумуудын өрхийн тоо цөөхөн тоогоор буурч, бусад сумуудын өрхийн тоо 0.6-оос 2.4 хувиар нэмэгдсэн байна. 2019 оны байдлаар аймгийн нийт өрхийн 8486 нь буюу 34.9 хувь нь аймгийн төвд 1.7 хувь нь Цагааннуур тосгонд, 16.2 хувь нь сумын төвд, харин 47.2 хувь нь хөдөө оршин сууж байна.

ОРОН СУУЦНЫ НӨХЦӨЛ

Баян-Өлгий аймгийн нийт өрхийн тоог /2019 оны эхний саруудын байдлаар/ сууцны төрлөөр нь ангилбал 91.8 хувь нь сууцны тусдаа байшинд, 3.9 хувь нь гэрт, 1.9 хувь нь орон сууцны байшинд, 0.7 хувь нь бие даасан тохилог сууцанд, 1.6 хувь нь бусад сууцанд, 0.2 хувь нь нийтийн байранд оршин сууж амьдарч байна.

ӨРХИЙН ТОО, СУУЦНЫ ТӨРЛӨӨР

Сумын нэр	Бүгд	Үүнээс					
		Бие даасан тохилог сууц	Бусад сууц	Гэр	Нийтийн байр	Орон сууцны байшин	Сууцны тусдаа байшин
Алтай	1 077	1	6	168	1		901
Алтанцөгц	746		4	72	2	2	666
Баяннуур	1 143	1	8	34	3		1 097
Бугат	974		10	54		2	908
Булган	1 294		53	61	3	2	1 175
Буянт	725		2	310			413
Дэлүүн	1 651		33	3	2		1 613
Ногооннуур	1 976	4	69	34	13	6	1 850
Өлгий	8 536	168	86	138	11	436	7 697
Сагсай	1 271		12	15	2	1	1 241
Толбо	1 010		19	1		1	989
Улаанхус	1 848		80	18	8		1 742
Цэнгэл	2 057		12	30	3		2 012
	24 308	174	394	938	48	450	22 304

Эх үүсвэр:ХАӨМС

ЭДИЙН ЗАСАГ

Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн чиглэлээр 85 аж ахуйн нэгж статистикийн мэдээнд хамрагдаж тайланд онд 29.9 тэрбум төгрөгийн нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 28.7 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүний борлуулалт хийсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс үйлдвэрлэл 2.3, бүтээгдэхүүний борлуулалт 7.9 хувиар тус тус өссөн байна.

НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТЭНД АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРЫН ЭЗЛЭХ ХУВЬ

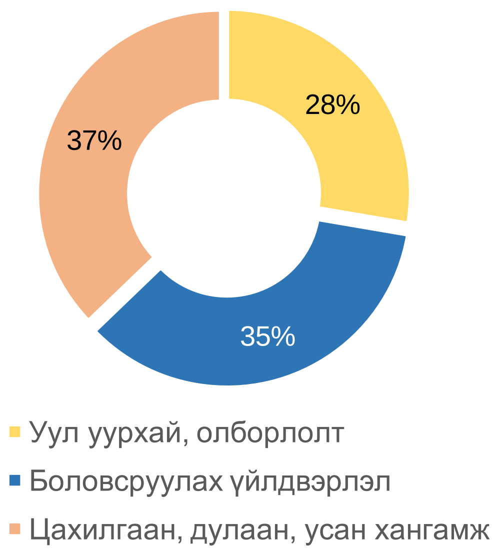

Нийт үйлдвэрлэлийн 28 хувийг уул уурхай, олборлолт, 37 хувийг цахилгаан, дулаан түгээлт усан хангамж, 35 хувийг боловсруулах салбарын үйлдвэрлэл эзлэж байна. 2019 оны урьдчилсан байдлаар аж үйлдвэрийн салбарын ажилчдын тоо 5144 болж 1 ажилчны хөдөлмөрийн бүтээмж 1,3 хувиар өссөн байна.

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ

Суурин болон хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо*/сумаар/*

Сумын нэр	Хүүхэд	Хөдөлмөрийн насны хүн	Өндөр настан	Хөдөлмөрийн насны 1000 хүнд ноогдох		
				Хүүхэд	Хөдөлмөрийн насны хүн	Өндөр настан
Алтай	1456	2649	137	23	42	2
Алтанцөгц	952	1817	113	15	29	2
Баяннуур	1737	2930	172	27	46	3
Бугат	1379	2322	143	22	36	2
Булган	1740	3119	182	27	49	3
Буянт	927	1779	95	15	28	1
Дэлүүн	2621	4480	252	41	70	4
Ногооннуур	3022	4672	247	47	73	4
Сагсай	1991	3040	198	31	48	3
Толбо	1492	2520	174	23	40	3
Улаанхус	3222	5127	284	51	81	4
Цэнгэл	3581	5728	282	56	90	4
Өлгий	12607	23500	1219	198	369	19
Дүн	36727	63683	3498	577	1000	55

Хөдөлмөрийн насны хүн амын эзлэх хувийн жин өндөр Өлгий /36.9/, Цэнгэл /9.0/, Улаанхус /8.0/, Ногооннуур /7.3/, Дэлүүн /7.0/, Булган /4.9/ сумууд байна. Хөдөлмөрийн насны хүн ам 2018 оноос 0.1 хувиар буюу 105 хүнээр нэмэгдсэн байна.

Хөдөлмөрийн насны хүн амын эзлэх хувь

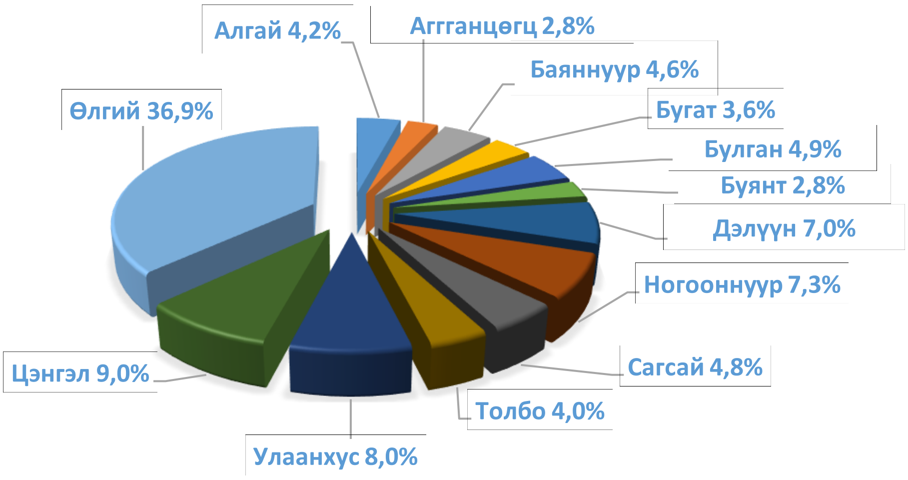

АЖИЛЛАГСДЫН ТОО, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САЛБАРААР

№	Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбар	2018	2019	2019% 2018
1	Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	21581	862	4.0
2	Уул уурхай, олборлолт	62	226	364.5
3	Боловсруулах үйлдвэрлэл	3465	2,239	64.6
4	Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	304	224	73.7
5	Усан хангамж; бохир ус, хог,хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	60	0	0.0
6	Барилга	1609	2,355	146.4
7	Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар, үйлчилгээ	7366	3,511	47.7
8	Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	2210	1,682	76.1
9	Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	624	276	44.2
10	Мэдээлэл, холбоо	247	38	15.4
11	Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	425	158	37.2
12	Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	315	178	56.5
13	Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	2295	2679	116.7
14	Боловсрол	6015	5434	90.3
15	Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	1423	2564	180.2
16	Урлаг, үзвэр, тоглоом, наадам	316	1020	322.8
17	Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	383	1771	462.4
18	Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	58	562	969.0
	Дүн	48758	25779	52.9

Тус аймагт хөдөлмөрийн насны 63683 хүний 25779 хүн буюу 40.4 хувь нь албан ба албан бус хөдөлмөр эрхэлж эдийн засгийн идэвхтэй байгаа ба 2.1 хувь нь ажил хөдөлмөр эрхэлдэггүй, ажил идэвхтэй хайж буй ажилгүй иргэн байна. Эдийн засгийн идэвхгүй хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо 43726 болж өмнөх оноос 1.8 дахин өссөн байна. Аймгийн нийт ажиллагсдын 3.3 хувийг хөдөө аж ахуйн салбарт, 13.6 хувь нь худалдаа, 21.1 хувь нь боловсрол, 8.7 хувь нь боловсруулах үйлдвэрт, 10.4 хувь төрийн удирдлага, батлан хамгаалах, 6.5 хувь нь тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа, 9.1 хувь нь барилгын, 9.9 хувь нь эрүүл мэндийн салбарт ажиллаж байна. Хүндэтгэх шалтгаангүй ажил хөдөлмөр эрхлээгүй, ажил хөдөлмөр эрхлэх хүсэлтэй 8228 хүн байгаагийн 54.2 хувь нь буюу 4462 эмэгтэй хүмүүс эзэлж байна.

ХӨДӨЛМӨРИЙН НАСНЫ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЭГҮЙ ХҮНИЙ ТОО

№	Сумын нэр	Нийт ажилгүй иргэн-2019 он			Бүртгэлтэй ажилгүй иргэн-ХХҮГ	
		Бүгд	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Бүгд	Үүнээс Эмэгтэй
1	Алтай	155	84	71	7	2
2	Алтанцөгц	130	71	59	13	6
3	Баяннуур	332	150	207	23	10
4	Бугат	117	66	49	22	10
5	Булган	97	53	44	9	3
6	Буянт	174	94	80	18	8
7	Дэлүүн	582	256	375	35	14
8	Ногооннуур	311	168	142	28	12
9	Өлгий	5317	2970	2276	1077	509
10	Сагсай	144	78	66	24	10
11	Толбо	145	79	66	27	13
12	Улаанхус	320	173	148	17	9
13	Цэнгэл	404	220	183	25	11
	Дүн	8 228	4 462	3 766	1 325	617

Хүн ам, хөдөлмөр эрхлэлт, ажиллах хүчний үзүүлэлтүүд

	2016	2017	2018	2019	өсөлт, бууралт		
					2019/2016	2019/2017	2019/2018
Хөдөлмөрийн насны хүн ам	52014	59751	60704	63683	122.4	106.6	104.9
Эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам	43940	53148	55772	34007	77.4	64.0	61.0
Ажиллагсдын тоо	39873	46578	48758	25779	64.7	55.3	52.9
Ажилгүй иргэд	4067	6570	7014	8228	202.3	125.8	117.3
Хөдөлмөрийн хэлтэст бүртгэлтэйажилгүйчүүд	1320	1207	1050	1325	100.4	109.8	126.2
Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам	22571	21143	23854	43726	193.7	206.8	183.3
Хөдөлмөрийн насны суралцагчид	5094	6623	4328	7490	147.0	113.1	173.1
Ажиллах хүчний хөдөлмөр оролцооны түвшин (%)	66.1	71.5	70	43.7	66.1	61.1	62.4
Ажил эрхлэлтийн түвшин (%)	59.9	62.7	61.2	33.2	55.4	53.0	54.2
Ажилгүйдлийн түвшин ** (%)	9.3	12.4	12.6	24.2	260.2	195.2	192.1

Эх үүсвэр: Статистикийн мэдээллийн сан, ажиллах хүчний судалгаа

Хөдөлмөр эрхлэлт, ажиллах хүчний статистикийн үзүүлэлтүүдээс харахад хөдөлмөрийн насны хүн амын 53.4 хувь нь эдийн засгийн идэвхтэй хүн байгаа ба тэдний 75.8 хувь нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байна.

Аймгийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас зарцуулсан хөрөнгө

Д/д	Сангийн зарлагын зориулалг	2015	2016	2017	2018	2019
1	Иргэдэд ажил мэргэжлээ сонгох.мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалг	13500	7567.5	9450	15600	16800
2	Ажидд зуучлах	6000	3926.1	11760	11580	11690
3	Нийтийг хамарсан хөтөлбөр	80721.2	62318.4			
4	Ажил олгогчийг дэмжих арга хэмжээ	68208				
5	Зээлийн хүүгийн нөхөн төлбөр	1899	1601.2	2000	151	
6	Хөдөлмөрт бэлтгэх хөтөлбөр	480			3850	5400
7	Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт				30651.4	30261
8	Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч болон нөхөрлөл, хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих	240840	97850	154015	290000	278807
9	Аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр				390215	523240
10	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр	42200	40343	39592	80604.6	83812
11	Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр	93454	20270	50850	108960	177715
12	Бусад хөтөлбөр, төслийг санхүүлжүүлэх		4860	37700	131240	100000
13	Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч.нөхөрлөл, хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих хөтөлбөр		144976	357906	15600	
14	Хөдөлмөр эрхлэлтийн ур чадвар олгох ажлын байр хадгалах хөтөлбөр		40576	33725.1	11580	
	Дүн	**746581.3**	**424288.2**	**696998.1**	**1062852**	**1227725**

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийг хэрэгжүүлэх хүрээнд иргэдэд ажил мэргэжлээ сонгох, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалт, ажилд зуучлах, хөдөлмөрт бэлтгэх, хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт, малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч болон нөхөрлөл, хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих, аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр, бусад хөтөлбөр, төслүүдийг санхүүжүүлэхэд 1227725,0 мянган төгрөг зарцуулагдаж, 4423 хүн хамаарагдсан байна.

Хөдөлмөр эрхлэлтийн дэмжих сангаар үйлчилүүлсэн хүний тоо

д/д	Сангийн зарлагын зориулалт	2015	2016	2017	2018	2019
1	Иргэдэд ажил мэргэжлээ сонгох.мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалт	1953	864	1170	1943	2117
2	Ажидд зуучлах	1212	617	997	973	1160
3	Нийтийг хамарсан ажил	440	374			
4	Ажил олгогчийг дэмжих арга хэмжээ	29				
5	Зээлийн хүүгийн нөхөн төлбөр	10	9	8	1	11
6	Хөдөлмөрт бэлтгэх хөтөлбөр	48			110	296
7	Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт				15	
8	Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч болон нөхөрлөл, хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих хөтөлбөр	96	25	32	60	66
10	Аж ахуй эрхлэлгийг дэмжих хөтөлбөр				897	
11	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр	52	101	120	111	72
12	Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр	119	28	100	41	45
13	Бусад хөтөлбөр, төсөлийг санхүүлжүүлэх		30		41	39
14	Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч.нөхөрлөл, хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих хөтөлбөр	330	405	1095		
15	Хөдөлмөр эрхлэлтийн ур чадвар олгох ажлын байр хадгалах хөтөлбөр	144	97	304		617
	Дүн	**4433**	**2550**	**3826**	**4192**	**4423**

Хөдөлмөр эрхлэлтийн дэмжих сангийн зарцуулалт / оноор /

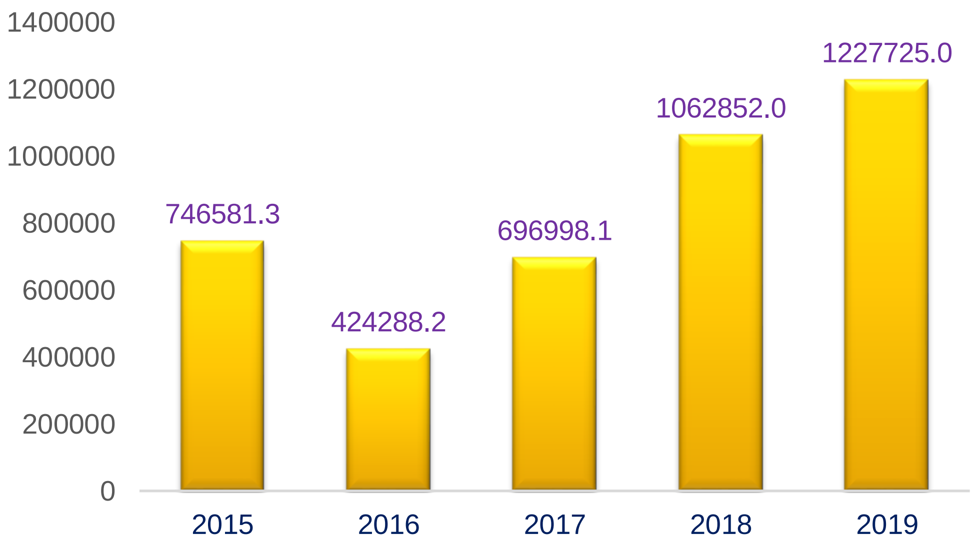

2019 онд 9 төрлийн арга хэмжээ, төсөл, хөтөлбөр хэрэгжиж хөдөлмөр эрхлэлтийн дэмжих сангаас зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оныхоос 15.5 хувиар өссөн байна.

Д/Д	Сангийн зарлагын зориулалт	*Нэг хүнд ногдох / мян.төг /*				
		2015	2016	2017	2018	2019
1	Иргэдэд ажил мэргэжлээ сонгох,мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалт	6.9	8.8	8.1	8	7.9
2	Ажилд зуучлах	5	6.4	11.8	11.9	10.1
3	Нийтийг хамарсан ажил	183.5	166.6			
4	Ажил олгогчийг дэмжих арга хэмжээ	2352				
5	Зээлийн хүүгийн нөхөн төлбөр	189.9	177.9	250	151	
6	Хөдөлмөрт бэлтгэх хөтөлбөр	10				18.2
7	Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт					2017.4
8	Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч болон нөхөрлөл, хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих хөтөлбөр	2508.8	3914	4813	4833.3	4224.3
9	Ажил олоход хүндрэлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээ					
10	Аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр					583.3
11	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр	811.5	399.4	329.9	726.2	1164.1
12	Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр	785.3	723.9	508.5	2657.6	3949.2
13	Бусад хөтөлбөр, төслийг санхүүжүүлэх					
14	Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч,нөхөрлөл, хоршоо байгуулах иргэнийг дэмжих хөтөлбөр	496.5	358	326.9		2564.1
15	Хөдөлмөр эрхлэлтийн ур чадвар олгох ажлын байр хадгалах хөтөлбөр		418.3	110.9		
	Дүн	**168.4**	**166.4**	**182.2**	**253.5**	**277.6**

Сангийн зарцуулалт /1 *хүнд ногдох/*

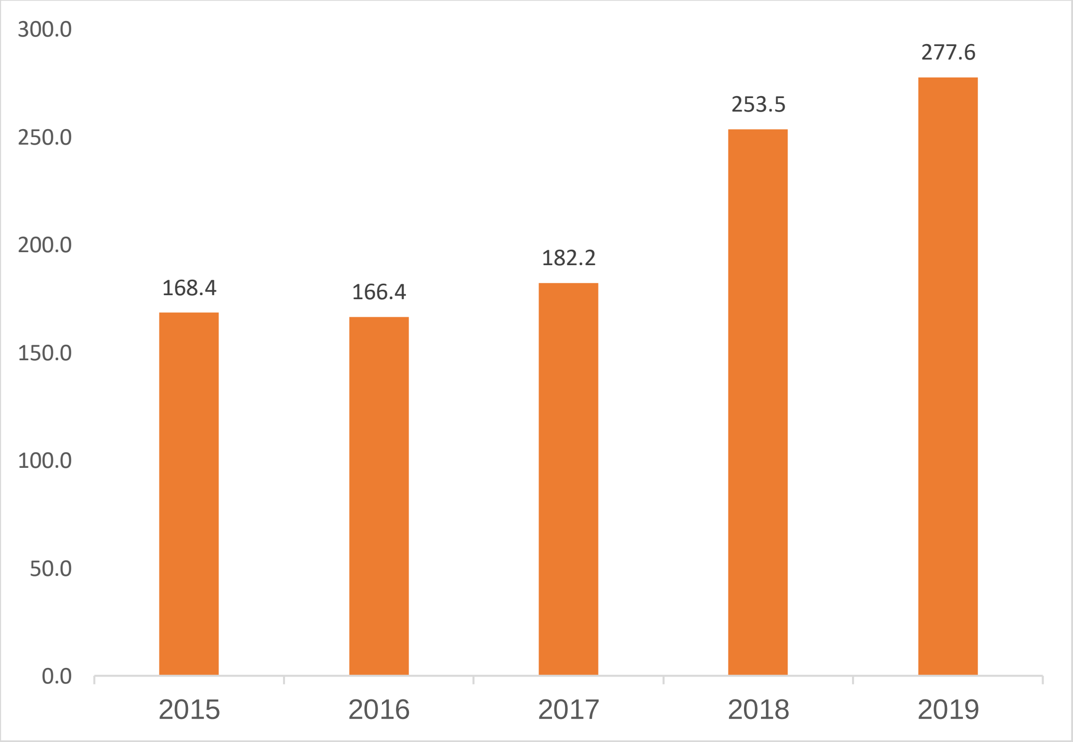

2019 онд 1031 бүртгэлтэй ажилгүйчүүд ажилд зуучлагдан орсон байна. Хөдөлмөрийн хэлтэс болон сумдын Засаг даргын тамгын газарт бүртгэлтэй ажилгүйчүүдийн тоо 1325 байгаа нь 2018 оныхоос 26.1 хувиар өсч, 2019 онд 1031 шинэ ажлын байр бий болсон байна.

Ажлын байрны захиалга ба зуучлал

АЖЛЫН ШИНЭ БАЙРНЫ ШИЛЖИЛТ ХӨДӨЛГӨӨН, салбараар

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар	2017	2018	2019
Бүгд	**991**	**558**	**739**
Хөдөө ажахуй, ан агнуур, ойн ажахуй	37	94	120
Уул уурхайн салбар			
Боловсруулах үйтщвэр	129	112	120
Барилгын салбарт	55	24	378
Цахилгаан, эрчим хүч, дулаан усан хангамж	20	8	
Бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа	167	174	37
Зочид буудал зоогийн газар	37	4	3
Тээвэр, тээшхадгалалг, холбоо		11	14
Санхүүгийн байгууллага	3	2	
Боловсрол	212	39	40
Эрүүл мэнд	21	13	9
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах, албан журамт	139	5	
Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	156	57	14
Энгийн ажил мэргэжил	15	15	4
Мэдээлэл, холбоо			
Ажлын байрны захиалга- Бүгд	1083	955	1014
Ажилд зуучлагдан орсон-Бүгд	997	911	1031
Үүнээс: Менежер	45	6	14
Мэргэжилтэн болон туслах	345	84	79
Үйлчилгээний ажилтан	127	122	157
Үйлдвэрлэл, барилгын холбогдох ажилтан	202	217	350
Машмн механизмын оператор	28	44	94
Хөдөө аж ахуйн ажилтан		1	
Энгийн ажил мэргэжитэн	234	425	336
Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	16	12	1

Эхүүсвэр:Хөдөлмөр халамжуйлчилгээний газар

Шинэ ажлын байр 2019 он

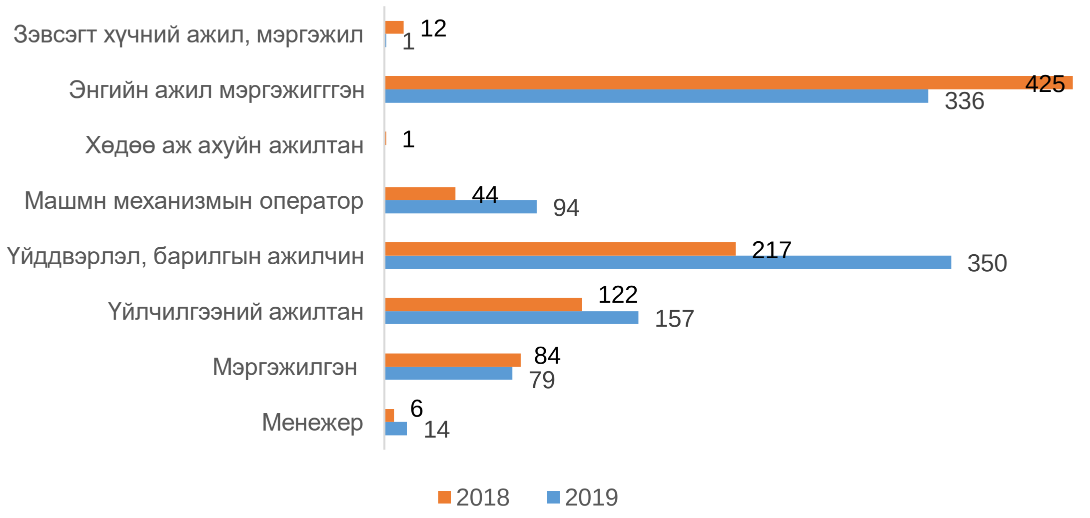

Оны эхнээс 1014 хүний ажлын байрны захиалга ирснээс 1031 хүн зуучлагдаж ажилд орсны 336 хүн буюу 32.6 хувь нь энгийн ажил мэргэжилтэн, 350 хүн буюу 33.9 хувь нь үйлдвэрлэл, барилгын холбогдох ажилтан, 157 хүн буюу 15.2 хувь нь үйлчилгээний ажилтан, 79 хүн буюу 7.7 хувь нь мэргэжилтэн болон туслах ажилтнаар ажилд орсон байна.

Ус, Цаг уур

1. Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн тооллого:

Агаарын бохирдлын эх үүсвэрийн тооллого хийх журмын дагуу тоо бүртгэлд агаарын бохирдлын доорх эх үүсвэрүүдийг хамруулан тоолсон байна. Үүнд:

- ✓ *х'* 3-15 кВт хүртэлх хүчин чадалтай зуух /гэр, байшин, төвлөрсөн халаалтанд холбогдоогүй жижиг аж ахуйн нэгж, үйлчилгээний газрууд /
- ✓ 15-100 кВт хүртэлх хүчин чадалтай усан халаалтын зуух
- ✓ 100-4200 кВт-аас дээш хүчин чадалтай уурын болон ус халаах зуух
- ✓ 4200 гаас дээш хүчин чадалтай зуух
- ✓ Авто тээврийн хэрэгсэл

Баян- Өлгий аймгийн 2019 оны нэгдсэн тоо, бүртгэлийн дүнгээр агаар бохирдуулагч суурин эх үүсвэр нийт 10433 бүртэгдсэн. Үүнд: Галлагаатай өрх, төвлөрсөн халаалтад холбогдоогүй 3-15кВт хүртэл хүчин чадалтай зуух ашигладаг 7069 айл өрх, 15-100кВт хүртэл хүчин чадалтай 3260 айл өрх, 15-100кВт хүртэл хүчин чадалтай зуух ашигладаг 53 аж ахуй нэгж, 100-4200 кВт-с дээш хүчин чадалтай зуух 48, 4200-аас дээш хүчин чадалтай 3 зуух тоологдсон ба аймгийн хэмжээнд нийт 123325,4 тн нүүрс байна.

Ердийн галлагаатай 3-15 кВт хүртэл хүчин чадалтай болон зарим 11-100 хүртэл хүчин чадалтай айл өрхийн зуух нийт 32763,1 тн нүүрс, 15319,45 $м^3$ мод түлшиндээ хэрэглэж байна. Үүнд: 3971 байшин тоологдсон.

2018 оны агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн нэгдсэн дүнтэй харьцуулж үзвэл. Ердийн галлагаатай 10 кВт болон 11 -ээс дээш хүчин чадалтай айл өрхийн зуух 610 зуухаар буурсан, 11097 тн нүүрс их түлсэн байна. Энэ нь шилжих хөдөлгөөнтэй холбоотой байна.

2018 оны агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн нэгдсэн дүнтэй харьцуулж үзвэл.

Ердийн галлагаатай 10 кВт болон 11-100 хүртэл хүчин чадалтай айл өрхийн 2990 зуух нэмэгдэж, 71377 тн нүүрс хэрэглэсэн байна.

/3-15 болон 15-100 хүртэл хүчин чадалтай зуух сүүлийн 4 жилээр

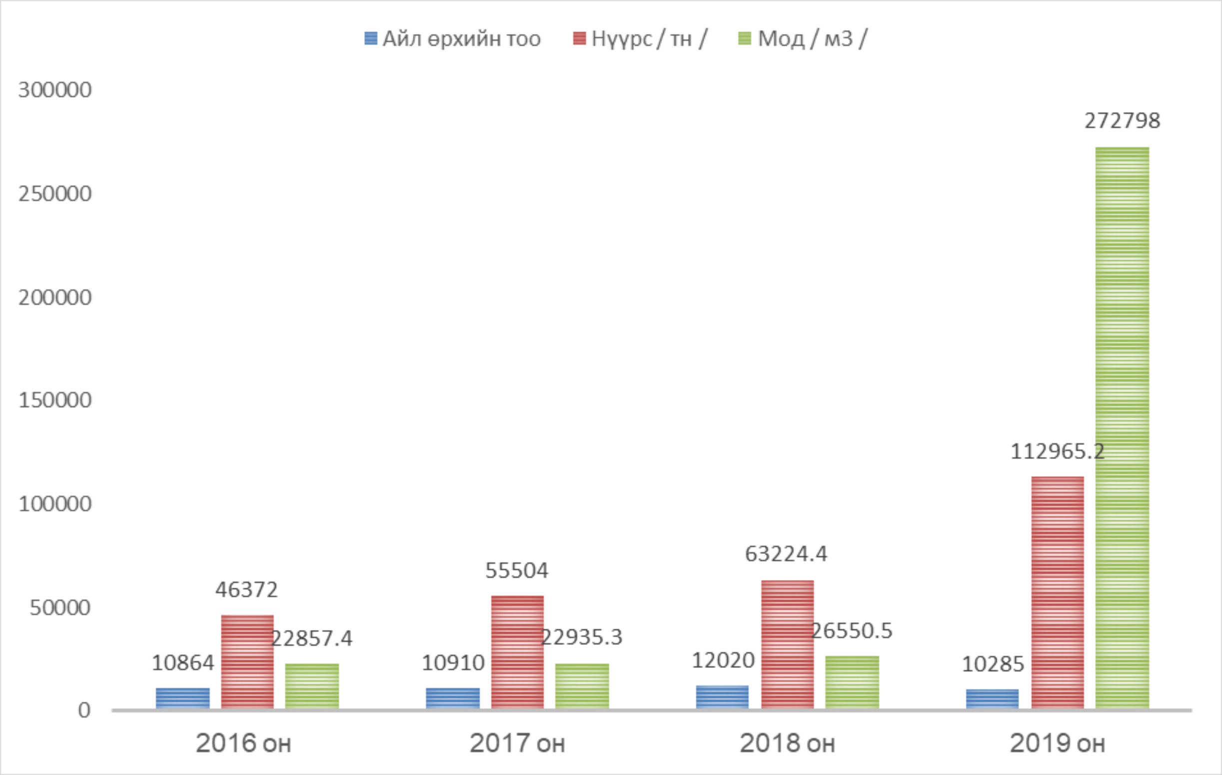

Энэ зуурмагаас ажиглахад жил ирэх тусам нүүрс, модны хэрэглээ ихсэх хандлагатай байна.

Ердийн галлагаатай зуухны тоо

№	Сум	Гэр	Байшин	Түлшний хэмжээ	
				Нүүрс, тн	Мод $м^3$
1	Өлгий	44	6314	80202.2	257478.5
2	Алтай		309	1591	554
3	Алтанцөгц		293	1128.5	1584
4	Бугат		222	1019	1015.5
5	Буянт		204	597.8	386
6	Баяннуур		327	2134.5	751
7	Цэнгэл		792	7890.5	4798.5
8	Улаанхус		283	2476	908.5
9	Сагсай		330	3236	1167.35
10	Булган		407	1096	42
11	Ногооннуур		273	540	305
12	Толбо		208	4373.3	1211.3
13	Дэлүүн		323	6680.5	2596.3
	Аймгийн хэмжээнд		**10285**	**112965.3**	**272798**

Ердийн галлагаатай зуухтай байшингийн эзлэх хувийн жин өндөр Өлгий /61.4/, Цэнгэл /7.7/, Булган /4.0/, Сагсай /3.2/, Дэлүүн /3.1/, Алтанцөгц /2.9/ сумууд байна.

Усан халаалтын 15-100 кВт хүчин чадалтай зуухны тооллогын дүн

Аймгийн хэмжээнд 53 аж ахуй нэгж байгууллага 15-100кВт-ын хүчин чадалтай зуух ашиглаж нийт 1935 тн нүүрс зарцуулж дулаан үйлдвэрлэсэн байна.

Ахуйн хэрэглээнд ашиглагдаж байгаа уурын болон усан халаалтын зуух, технологийн зориулалттай уур үйлдвэрлэдэг зуух, төвлөрсөн болон нэгдсэн дулаан хангамжийн усан халаалтын зуух, барилгын болон томоохон үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглагдаж байгаа зуухнууд орно. 15-100 квт хүртэл хүчин чадалтай зуух жил ирэх тусам багасч байна. Үүний гол шалтгаан ихэнх сумууд төвлөрсөн халаалттай болж байна.

Аймгийн хэмжээнд 48 аж ахуй нэгж байгууллага 100-4200 кВт хүртэл хүчин чадалтай зуух, 9 сум Төвлөрсөн халаалтын байгууламжтай нийт 15313 тн нүүрс зарцуулсан дулаан үйлдвэрлэсэн байна. Баян-Өлгий аймгийн 13 сумын Булган, Ногооннуураас бусад бүх сумдууд нэгдсэн халаалтанд холбогдсон учраас аж ахуйн нэгж байгууллагууд нь төвийн халаалтанд холбогдсон байна. Өмнөх жил 9 сум төвийн халаалттай байсан бол энэ жил 11 сум болж нэмэгдсэн байна.

Аймгийн хэмжээнд 4200 квт -аас дээш хүчин чадалтай Баян-Өлгий аймгийн Дулаан станцын гурван зуух тоологдсон байна. 3 зуух нийттэй 29250 тн нүүрс түлсэн байна.

Аймгийн хэмжээнд 2018 онд 10604 тээврийн хэрэгсэл тоологдсон бол энэ жил нийт 12966 тээврийн хэрэгсэл тоологдсон нь урьд оныхоос 22.3 хувиар буюу 2362 тээврийн хэрэгслээр нэмэгдсэн байна.

Цэвэрлэх байгууламжийн шинжилгээний дүн. Өлгий сумын цэвэрлэх байгууламж нь байгалийн шингээлттэй, бохир усаа цэвэршүүлэх төхөөрөмж байхгүй хөрсөнд буюу картанд бохир усаа хаядаг, бохир усны механик хольцыг шүүхээс өөр цэвэршилт хийгддэггүй учир цэвэршилтийн хувь маш хангалтгүй байдаг. Одоо ашиглагдаж байгаа цэвэрлэх байгууламжид орон сууцны айл өрхүүд, аж ахуйн нэгж байгууллагууд хаягдал усаа нийлүүлдэг. Хаягдал бохир усанд 9 төрлийн шинжилгээг аймгийн “СУАТ” ХХК-ны цэвэрлэх байгууламжийн орох гарах цэгэнд сар бүр хийгдэж, бохирын сорьц 8 удаа авагдаж шинжилгээ хийгдсэн байна. Шинжилгээний дүнг үндэслэн цэвэршилтийн хувийг тооцож гаргахад жилийн дундаж дүнгээр цэвэрлэх байгууламжийн цэвэршилтийн хувь нь 25 % хувьтай гарсан байна. Монгол улсын Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3, дахь заалт, Баян-Өлгий аймгийн Засаг даргын 2018 оны 07 дугаар сарын 10-ны өдрийн А/523 дугаар захирамжаар аймгийн 13 сумын нутаг дэвсгэрт усны тоо бүртгэлийн ажлыг зохион байгуулж гадаргын усны 5 голд 21 төрлийн дүн шинжилгээ хийсэн. Баян-Өлгий аймаг нь Ус зүйн сүлжээний хувьд хоёр сав газрын захиргаанд хамаарагддаг. Хар нуур-Ховд голын сав газрын захиргаа, Үенч Бодонч, Булган голын сав газрын захиргаа. Хар-Нуур Ховд голын сав газрын нийт талбай 86120.9 ам км бөгөөд үүнээс 41891.28 ам км нь Баян-Өлгий аймгийн нутаг дэвсгэр юм.

Хар нуур-Ховд голын сав газарт манай аймгийн нутгийн нийт талбайн 89,5 хувийг, Үенч Бодонч, Булган сав газар 10,5 хувийг тус тус эзэлдэг ба эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Баян-Өлгий аймгийн хэмжээнд явуулсан усны тоо бүртгэлийн дүнгээр нийт 415 гол горхи, 31 мөсөн гол 1112 нуур тойром, 657 булаг шанд, 30 рашаан, 4994 гар худаг 368 инженерийн хийцтэй худаг, 15 услалтын систем, 6 үерийн хамгаалалтын далан, 1 цэвэрлэх байгууламж, 2 усансан тус тус тоологдож улсын усны мэдээллийн дэд санд бүртгэгдсэн байна.

Суралцах нөхцөл

Аймгийн ерөнхий боловсролын 43 сургуульд 23.8 мянган хүүхэд суралцаж өмнөх оноос суралцагчийн тоо 629 (2.7 хувиар) суралцагчаар, 45 цэцэрлэгт 7.6 мянган хүүхэд хамрагдаж өмнөх оноос 358 (4.9 хувиар) хүүхдээр тус бүр нэмэгдсэн байна. Ерөнхий боловсролын сургуульд 1600 үндсэн багш, цэцэрлэгийн байгууллагад 271 үндсэн багш тус тус ажиллаж байна.

Ерөнхий боловсролын сургууль .сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын үзүүлэлтүүд

Сумын нэр	Ерөнхий боловсролын сургуулийн тоо	Үндсэн багшийн тоо	1-р ангид элсэгчид	Ерөнхий боловсролын суралцагчид	Цэцэрлэгийн тоо	Цэцэрлэгийн хүүхдийн тоо	Үндсэн багшийн тоо
Алгай	2	59	94	797	1	376	6
Алтанцөгц	1	36	41	449	1	169	6
Баяннуур	3	78	123	998	1	250	8
Бугат	1	36	41	436	1	189	8
Булган	3	79	107	994	2	244	8
Буянт	1	40	42	428	1	184	7
Дэлүүн	3	112	172	1472	1	244	8
Ногооннуур	5	96	172	1359	3	514	19
Сагсай	2	71	102	958	1	388	10
Толбо	1	53	61	707	1	267	6
Улаанхус	3	120	210	1641	3	594	20
Цэнгэл	4	126	195	1969	3	656	29
Өлгий	14	694	1123	11613	26	3521	136
Дүн	**43**	**1600**	**2483**	**23821**	**45**	**7596**	**271**

Хөдөлмөрийн насны суралцагчид - Хөдөлмөрийн насны, хөдөлмөрийн чадвартай их, дээд сургууль, коллеж, тусгай мэргэжлийн анхан болон дунд шатны сургууль, мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төв, 6 сараас дээш хугацаагаар мэргэжлийн сургалтад хамрагдагчид, ЕБС-д суралцаж буй иргэд орно.

Хөдөлмөрийн насны суралцагчдын бүтэц

	2016	2017	2018	2019	2019 / 2018	Бүтэц			
						2016	2017	2018	2019
Эрэгтэй	2402	3431	2089	3169	151.7	47.2	51.8	48.3	47.9
Эмэгтэй	2692	3192	2239	3402	151.9	52.8	48.2	51.7	52.1
Бүгд	**5094**	**6623**	**4328**	**6571**	151.8	**100**	**100**	**100**	**100**

Хөдөлмөрийн насны суралцагчид 2019 онд 6571 болж өмнөх оноос 51.8 хувиар өссөн байна. Нийт суралцагчдын 51.8 хувийг эмэгтэй суралцагчид эзэлж өмнөх оныхоос 0.1 пунктээр өссөн байна.

Хөдөлмөрийн насны суралцагчдын бүтэц хүйсээр / **хувиар** /

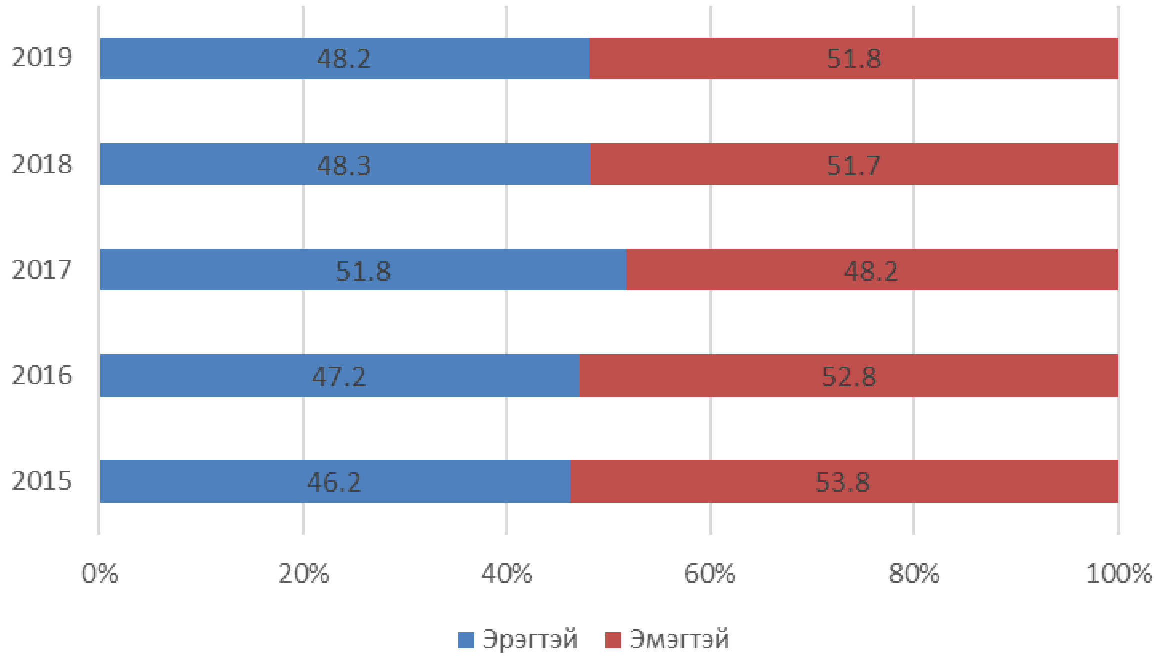

Хөдөлмөрийн насны суралцагчдын тоо /***оноор***/

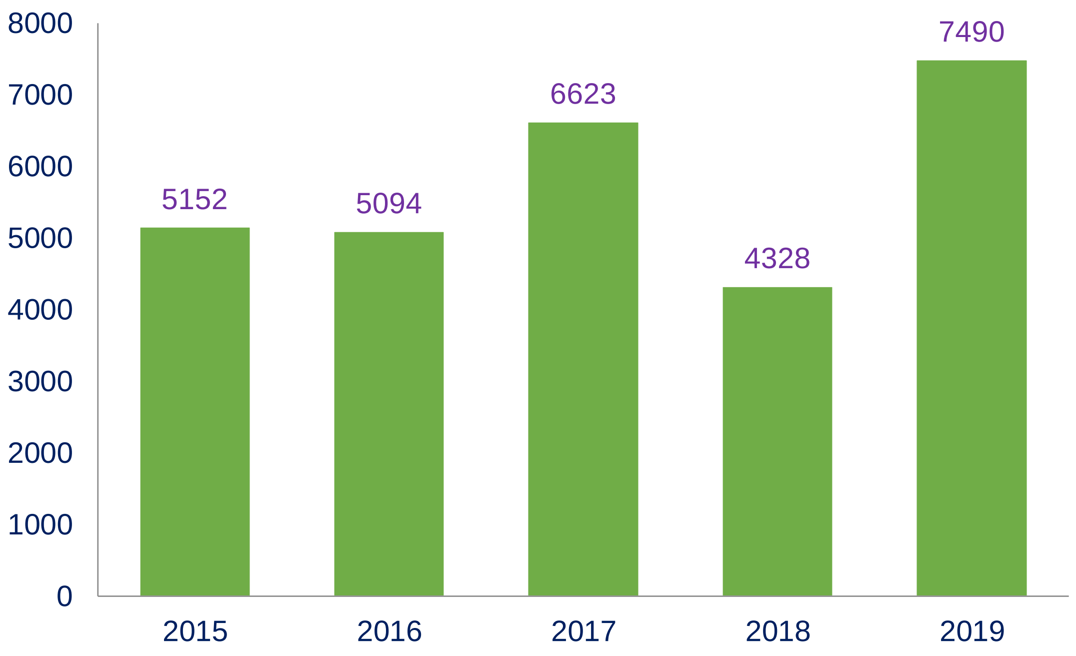

Эрүүл амьдрах орчин

Эрүүл мэндийн салбарын үзүүлэлтүүд

Сумын нэр	0-1 насны хүүхдийн эндэгдэл			1-5 насны хүүхдийн эндэгдэл			Хаддварт өвчин		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Алтай		1	1	1	2		7	6	13
Алтанцөгц							4	4	6
Баяннуур	2		3		1	1	6	78	4
Бугат		2	3		1	1	11	6	20
Булган		3	3	1			59	3	10
Буянт	2	1	1		2		14	6	13
Дэлүүн	2	3	1	1		2	7	8	14
Ногооннуур	1	1	3	2	1		48	14	14
Сагсай	2	1	3				6	6	2
Толбо			3	1		2		1	4
Улаанхус	1	1	3	1	2		8	11	63
Цэнгэл	6	9	4	1	6	2	5	33	8
Өлгий	21	29	34	5	6	5	156	133	229
Цагааннуур	1	1		1			1	4	4
Дүн	**38**	**52**	**62**	**13**	**21**	**13**	**332**	**313**	**404**

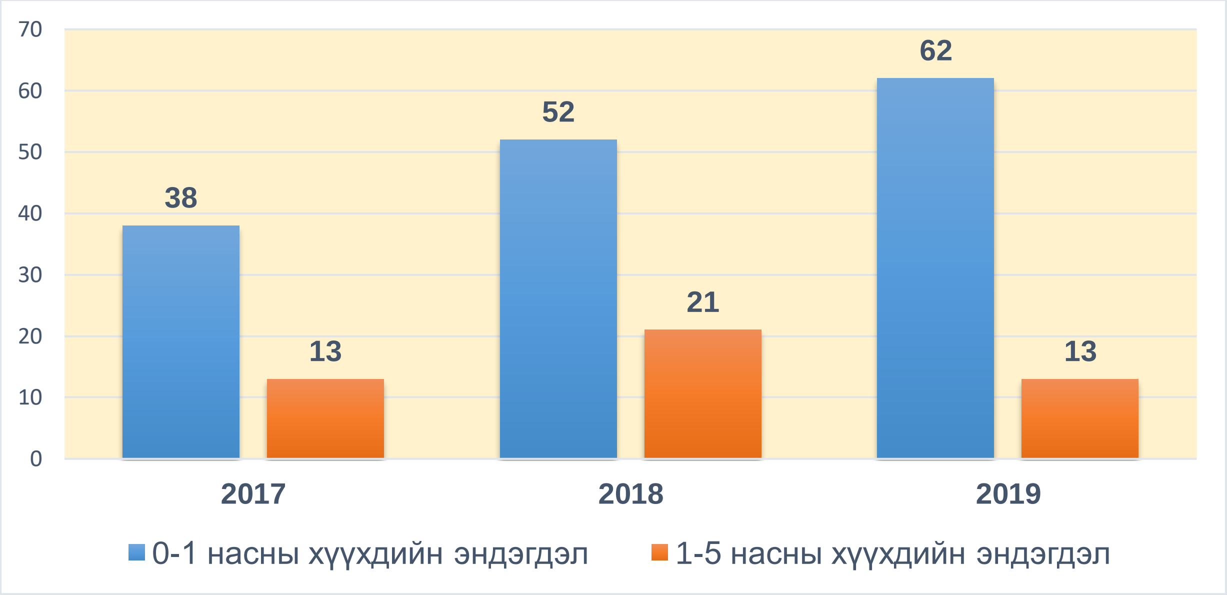

2019 оны жилийн эцсийн байдлаар 2971 эх амаржиж, амьд төрөлт 2990 болж өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 71 хүүхдээр нэмэгдсэн байна. Нялхсын эндэгдэл 62 болж, өнгөрсөн онтой харьцуулахад 10 хүүхдээр нэмэгдсэн байна. 1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын эндэгдэл 21 байна. Амбулаториор давхардсан тоогоор 389.8 мянган хүнд үзлэг хийгдэж, 28581 хүн хэвтэн эмчлүүлсэн байна. Халдварт өвчнөөр 404 хүн өвчилсөн нь өнгөрсөн оныхоос 2.7 хувиар буюу 91 хүнээр нэмэгдсэн байна.

Аюулгүй байдал

Жилийн хэмжээнд 306 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 3.8 хувиар буурсан байна. Нийт гарсан гэмт хэргийн 70 буюу 22.8 хувь нь илрээгүй хэрэг эзэлж байна. Нийт гэмт хэргийн 28.8 хувийг бусдын бие махбодод гэмтэл учруулсан гэмт хэрэг, 17.9 хувийг хулгай, 24.2 хувийг бусад гэмт хэрэг, 24.5 хувийг согтуугаар үйлдсэн гэмт хэрэг эзлэж байна. Оны эхнээс 1190 хүн саатуулагдсан нь өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 521 хүнээр буюу 30.4 хувиар буурсан байна.

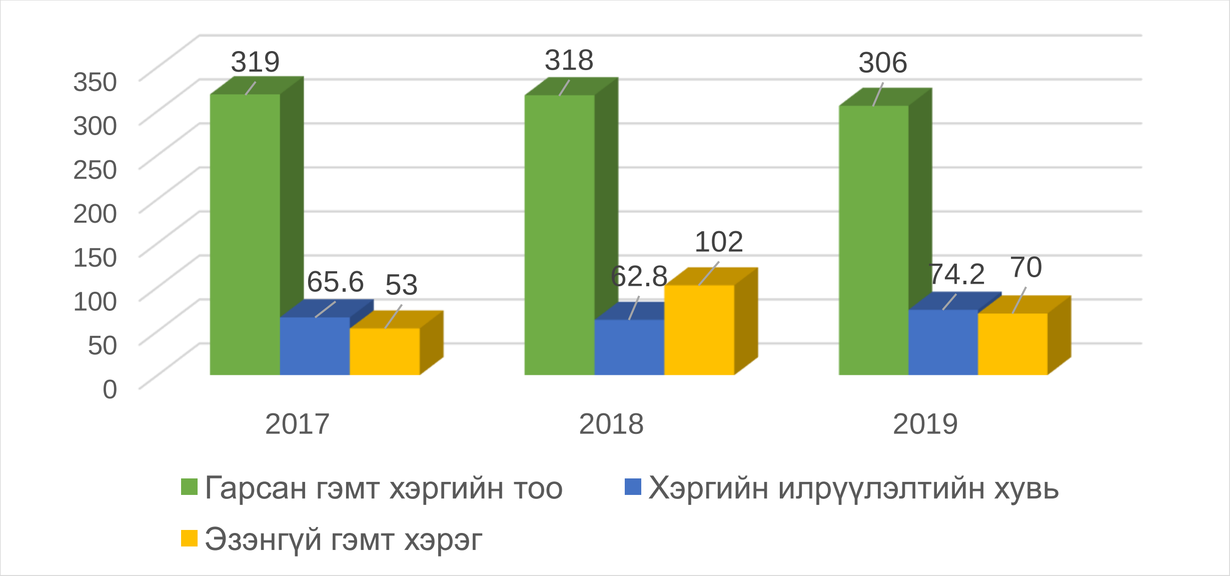

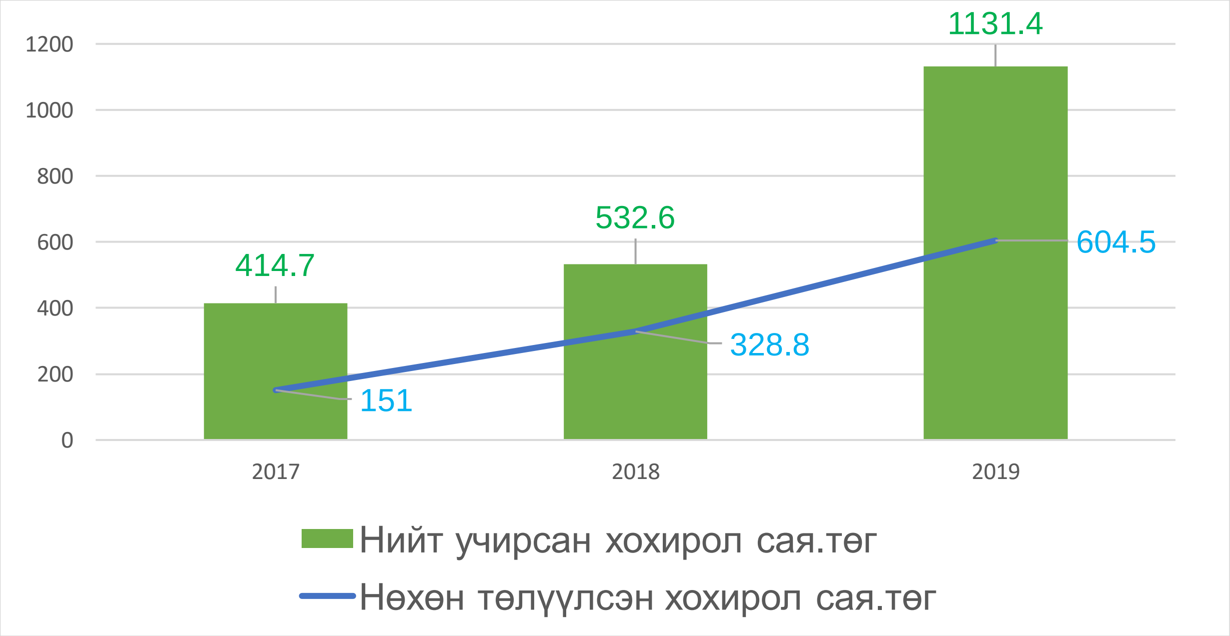

ГЭМТ ХЭРЭГ, төрлөөр

Хэргийн төрөл	2017	2018	2019	2019 / 2018
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	**319**	**318**	**306**	**96.**
Хэргийн илэрүүлэлтийн хувь	65.6	62.8	74.2	118.
Эзэнгүй гэмт хэрэг	53	102	70	68.6
Гэмт хэргийн улмаас нас барсан хүн		11	11	4.2
Бусдын бие махбодод болгоомжгүй гэмтэл учруулах	171	112	88	78.
Хүчингийн хэрэг	3	8	9	1.2
Бусад өмчийн ашиглалг	5			
Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах	65	114	139	121.9
Өмчийн хулгай	46	67	55	82.1
Малын хулгай	17	23	13	56.5
Авто тээврийн хэрэгсэл	2	2	3	150.0
Аж ахуйн нэгжийн хулгай				
Бусдын эд хөрөнгийг дээрэмдэх	2	2	4	100.0
Бусдын эд хөрөнгийг залилан мэхэлж авах	7	18	38	2.1
Танхайрах				
Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг	14	18	22	122.2
Албан тушаалын гэмт хэрэг	6		10	
Бусад	42	69	74	107.2
Согтуугаар үйлдсэн хэрэг	64	66	75	113.7
Хүүхэд оролцсон гэмт хэрэг	8	22	15	68.
Бүлэглэн үйлдсэн гэмт хэрэг	35	12	36	34.
Эмэгтэй оролцсон гэмт хэрэг	30	36	33	300.0
Саатуулагдсан	770	1711	1190	0.7
Камераар илрүүлсэн зөрчил	1332	1825	1625	89.0
Баривчлагдсан хүн	212	221	265	119.9
Хөнгөн хэрэг	251	239	244	10
Хүрц хэрэг	28	79	62	0.8
Нийт учирсан хохирол, сая төгрөг	414.7	532.6	1131.4	212.4
Нөхөн төлүүлсэн хохирол, сая төгрөг	151.0	328.8	604.5	183.8
Нөхөн төлөгтийн хувь	36.4	61.7	53.4	86.5

Эх үүсвэр: Цагдаагийн газар

Ашигласан ном, материалууд

1. Хүн амын ажил эрхлэлтийн дотоод мэдээлэл 2017-2019 он
3. Баян-Өлгий аймгийн эдийн засаг нийгмийн байдлын эмхтгэл 2016,2017,2018,2019 он
4. Хөдөлмөр эрхлэлтийн албаны 2017, 2018 ,2019 оны тайлан
5. Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын судалгааны үр дүнгийн тайлан
6. УЦУОШГазрын тайлан
7. Статистик мэдээллийн нэгдсэн сан: www. 1212.mn